

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 Allér.

A törökség alkonya.

Az új-törökök kezében levő Törökország állapotainak ne örüljön senki azok közül, kik e jobb sorsra méltó nemzettel rokonszenveznek. Az új-török mozgalom tulajdonképpen szabaddóműves mozgalom, melynek háttérben nemzetközi pénzemberek állnak, hogy Törökország hitelképességét, melyet Abdul-Hamid kormányai csufol kompromittáltak.

Abdul-Hamid eltávolítása már rég óhajtott dolog volt különösen a törökországi pénzügyi körökben, mert a dolog úgy áll, hogy bármily rengeteg összeget vettek föl, azokat sohasem sikerült odafordítani, ahová szánták és kérték, hanem a szultán kegyencei, besugói, kémei és megbízottai közt tűntek el a milliók, mert az államkincstár a szultán magánkincstára vala. Ily körülmények közt, különösen a tiszték és az alsóbbrendű hivatalnokok sokszor éveken át nem juthattak fizetéshez, hanem nyomorogtak, vagy a népet zsarolták irgalmatlanul és örülten. Ez magyarázza meg a szabaddóművesség és más titkos társulatok terjedését az intelligensebb törökök, görögök és örmények közt. Ami magánvagyon Törökországban van, az többnyire örmények, görögök és török nagykeres-

kedők kezében van, akik mint kereskedő elem, városi népség, gazdag és fényűző osztály, soha sem voltak sem jó keresztények, sem fanatikus mohamedánok. Nem azok ma sem, hanem liberális európai kulturamajmolók, akik atveszik fölünk a kulturális élet külsőségeit és büneit, de a mi keresztény altruizmusunktól mindig távol maradni.

Könnyű most megérteni, hogy a török közélet óriási terhei, melyek mindenében egyre emelkedtek, mily nagy súlyjal nehezültek ezen osztályok vállaira. A letezt szultán folyton hadilábon állott különösen a gazdagabb kisázsiai örményekkel, akiket hallatlan ravassággal tudott forradalmakba kergetni, valahányszor pénzre volt szüksége Európában. A szultán példáját követték a válik és basák, akik valóságos ostarai voltak a tartományoknak, amelyekbe a szultáni kegyeket beosztotta. A dolgot beosztották. Fenn nem láttak semmit s ezért viszonzásul alant sem vettek észre semmit.

A szegény köznép, a kiskereskedők, iparosok, földbérlet és vállalkozók sirtak és fizettek. Törökországban egy magánjogi pernek keresztülvitele háromszor több költségbe is kerül, mint amennyit megért maga az egész jogügylet.

Ily tenéig rothadt viszonyok közt rohamosan terjedt az európai liberalizmus eszmevilága. Párisból, Genéből, Londonból örönnel árasztották el kis magánlevelek alakjában küldött izgató lapokkal a török és örmény intelligenciát, míg végre az új törökök hatalomra kerültek.

Ezek most elfeledkezve minden politikai raisonról a megtorló bosszúnok élnek. Valóságos haynauféle rémnapok járnak a török városokban. Mi táviratokat természetesen csak Stambulból kapunk, azokat is megcsonkítva és agyoncenzurázva, de minden török nagy városban folyton tartanak a kivégzések, mert a szabaddóműves törökök sem lehetnek különben francia testvéreiknek Marat-Danton és Robespierreinek. Mindenki gyanus nekik, aki él s akiről felteszik, hogy a régi rezsimből nagyobb haszna volna, amint van az újból. Anglia már megpróbálta tiltakozni a tömeges kivégzések nyilvános borzalmi ellen, de úgy látszik kevés eredménnyel.

Az új szultán, akiről Abdul-Hamid, mint tehetségtelen, tudatlan és uralkodásra képtelen emberről oly elítélőleg nyilatkozott, tényleg az új török bizottság engedelmes szolgája s mindenben azok akaratát teljesíti, akiknek kegyelméből

„TISZÁNTUL” TÁRCZÁJA.

Johnson.

Irtá: Ulfert József.

A »Vilhelmina« utasai lázongani kezdtek. Johnson a vén tengeri fickó meglökött véletlenségből egy angolosan borotvált elegáns öltözötű ficsurt s azután tovább akart menni a dolga után. Az urfi azonban nem nyugodott bele a dolog illetően elintézésébe, hanem vállon ragadta a mogorva fickót s elég érthető módon akarta megmagyarázni nem tetszését. A tengeri medve azonban, ahogy társai csufolták Johnsont, nem igen lehetett kíváncsi az urfi véleményére, mert szokott egykedvűségével lezárta az urfi kezait a válláról s ott hagyta. Most már morgott is valamit a fogai között, amelyet még a távolabb levők is tisztán kivehettek. Kölyök. Az urfi elsápadt, de jobbnak látta ezuttal nem utánna sietni a tengerésznek.

Az utasok azonban határozottan Johnson ellen foglaltak állást. Az urfit is ki nem állhatták. Szemtelen módon tudta fixirozni a nőket, de az utas sérelmét kivétel nélkül magukévé tették. Hangosan követelték Johnson megfenyítését. Beleavatkozott az ügybe az urfi

papája is, egy gazdag délamerikai ültetvényes, aki odament fiával a kapitányhoz s fölhevítte a vén tengerészt. A kapitány meghallgatta a panaszt, végignézte egy párszor közben az urfit is félig szánakozva, félig gunyosan, s azután elítélte Johnson-t 48 órai elzárásra.

Az urfi papája beszélt még valami bocsánatkérésről is, amelyet leginkább várt volna a fia részére, de a kapitány hidegen kijelentette, hogy ezzel nem szolgálhat. A vén Johnson inkább kerébe töretné magát semhogy ezt megtenné. Különben eléggé meg fogja viselni ez a 48 óras elzárás is a sötét kabinban, ahonnan nem láthat eget sőt a fölke úgy van rendezve, hogy ne láthassa a tengerész éltető elemét — a tengert sem.

Az elégtelenség ezzel lecsillapult. Az első felhevülés után az utasok nyugodtabban fogták fel a történeteket. Miután az asszonyok is nagyon érdeklődtek az urfi sorsa iránt, s ez a körülmény ismét Johnson pártjára állította őket. Midőn pedig egy félóra múlva látták, amint a vén tengerészt két társa lekísérte a büntetés végrehajtására, akkor már határozottan sajnálni kezdték az öreg tengerészt. Akadtak akik hajlandóknak mutatkoztak közbenjárni a kapitánynál Johnson érdekében. De csakhamar lecsillapult ez a hajlandóság is. Csak az urfi iránti gyűlölet nőtt fokozatosan.

Másnap azonban az urfi rosszul lett. Véletlenül egy francia orvos is volt a hajón s ez mérgezést konstataált. Az urfi este felé meg is halt s ez megint mellé terelte az annyszor változó közvéleményt. Mindenki az öreg tengerészt gyanúsította, aki ugyan el volt zárva, de akit azért majdnem kivétel nélkül mindenki a mérgezéssel gyanúsított. A kapitány végre is kénytelen volt őriztetni a vén fickót, hogy így egyuttal megvédje az utasok dühétől.

Este 10 óra lehetett. A kapitány fölhevítte magához Johnson-t.

A vén tengerész illemtudóan állott meg 4 lépésnyire fölfelelője előtt, de azért nyugodtan félelem nélkül nézett kapitánya szemébe.

— Johnson — szólította meg ez őt. Tengerészekről nem lehet kívánni, hogy igazat mondjanak mindég. De most nem a szárazföldön engedélyen tuli kimaradásról van szó, hanem becsületről. Felelj igaz-e, hogy gyűlölted az urfit a tegnapi történetek után.

— Igaz, kapitány. Az urfi apja előtt nem akartam szólni, de ő mindég kicsufolt a hátam megett. A multkor is midőn elcsúszott a hátam odasugott a szomszédjához. Nézd ezt az

Tennisz

színes női

színes gyermek

valódi amerikai

Chassala szandál

cipők

legjobb minőségben

REICHARD

áruházában kaphatók.

trónra emeltetett. Igéri ugyan a teljes szabadságot és az alkotmány tisztelgésben tartását, de az ostromállapot még mindig tart a maga borzalmaival, a mohamedán csöcselék pedig a szabadságot és az alkotmányt úgy magyarázza, hogy most már szabad a gazdagabb keresztényeket és európaiakat kifosztani, különösen pedig a gyűlölt örményeket és görögöket.

A kisázsiai örmények különösen sokat vártak az új törökök kormányra jutásától. De csalódtak. A kurdok és cserkeszek, kik közöttük ének nagyon kedvelt népei voltak Abdul-Hamidnak és kegyenceinek, mert minden husz évben rendeztek a keresztények között egy-egy borzalmas vérfürdőt, mely után a legyilkolt vagyonának elköttyavetyélése következett. Az 1896. évi örmény mérszárlások után Traperuntban nyilvános árverésen három krajcárért kelt el egy jókarban levő zongora, 10 tallérért egy ebédlő butorzata, 1 tallérért egy hálószoba ágyberendezése, még azon véresen a legyilkolt örmények véréből. Adánában és Zeitumban oly hajmeresztő kegyellenségeket követtek el az örmény szerzeteseken, apácákon és papokon, melyeket itt nem szabad leírni. A legyilkoltak vértől még meleg ruháit botrányosan jelentéktelen összegekért vesztették el.

Hasonlót cselekedtek a kurdok most Adanában újfent. A francia lapok borzalmas részleteket irtak e gyilkolásokról, melyeket az új török kormány nem lesz képes megakadályozni, mert ami hadserege van, az Macedoniában van. A kisázsiai helyőrségek magatartása az új törökökre épen nem biztató, sőt vannak

jelek, melyekből azt lehet következtetni, hogy a híres Stambul újabb vérfürdő színhelyévé lesz.

A kisázsiai törökség vagyonos része minden vagyonát a nép zsarolásából szerezte. Ezek a zapcsik, válik, bégek, pasák és válik az új rezsim alatt nem szerezhetnek többé bákst, hanem be kell érniük gyenge fizetésükkel, ha ugyan az új török kormány ezt is folyósíthatja idejében. A folytonos elégtelenség, mely Kisáziát már évtizedek óta lázadás felé tereli, az új törökök gyanus mohamedanizmusa folytán bizton életre fog kelni és nagy kérdés, hogy V. Mohamed helyre bírja-e állítani pártoskodás és forradalom által szétdujt hazájának rendjét — európai segítség nélkül.

Am ez az »európai segítség«, amire az új török rezsim számít, de nem szívesen, a török birodalomra nézve a »vég kezdete« lesz.

A török népnek csak egy menedéke volna, ha t. i. a maga határozottságával és komolyságával elfogadná a keresztény hitet és világnézetet. Ez hatalommá tudná tenni őket talán még most is. De erről nincs szó sehol. Mohamedben már nem hisznek, hitük, nemzeti erejük egykori alapja megcsalta őket, most a szabadkőmives atheizmus és indifferentizmus karjaiban csak vesztükbe rohanhatnak.

Mohamed ázsiai fanatikus hívei gondoskodni fognak e nemzet bukásának betetőzéséről minél hamarabb.

Gedeon.

Birkattürolem.

Igazán nem lehet másnak, mint birkattürolemnek nevezni azt az eljárást, hogy a magyar kormány szó nélkül nézi a bécsi községtanács tagjainak zágrábi szereplését. A bécsi urak odalenn magyar területen egész vigan izgatnak Magyarországot ellen s nem kevesebbet követelnek, mint az »összes, horvátoklakta területek egyesítését.« A másik a Los von Ungarn jelzőt adta ki. Horvát »testvéreink« persze mindehhez zajosan tapsoltak. Mifelénk pedig minden csöndes.

Ugyan tessék elképzelni, mi történnék Ansztriában azokkal a budapesti urakkal, akik elmennének Prágába s ott izgatnának az »összes cseheklakta területek egyesítéséért«, vagy Triesztben dikciónának az »unita Italia érdekében?« Miközben Wekerle Sándor a magyar országgyűlésen megtámadná a közös had- és külügyminisztereket a paritás megsértése miatt?!

Pedig nekünk jogunk volna a paritás sérelme miatt mind a két osztrák közös miniszter bukását követelni s ha mi mennénk Ausztriába izgatni, a mi eljárásunkat mentené a jogos elkcseredés.

Az osztrák vendégszereplés a nemzetközi udvariasság legelemibb illem szabályainak durva megsértésére, a melyet ha Magyarország szó nélkül eltűri, saját pipotyasságáról állít ki szégyenségi bizonyítványt.

Az osztrákok felhasználják a szerencsétlen bankkérdés miatt támadt válságos helyzetet s a zavarosban intéznek orvtámadást ellenünk. Nálunk pedig még az országgyűlés sem ül együtt, a hol legalább megfelelő leckét kaphatna a betolakodó szomszéd.

Boszniából kiszorítani azt a kis magyar befolyást is, a mi még ott van ellenünk lázítani a horvátokat nemzeti jogos követeléseinket

orangutángot. Nagyon fájt ez a szó, azért löttem meg véletlenségből!

— Van-e valami közöd az urfi halálához?

— Csak annyi kapitány, hogy bár nem sokat szoktam imádkozni, tegnap még is kértem Istent, hogy inkább sülyesztene el valamennyiünket, csak ez az urfi ne látna meg többet a szárazföldet.

— Tudod-e, hogy mindenki téged vádol az urfi halálával?

— Nem tehetek róla kapitány. Ha meg akartam volna ölteni, megtettem volna tegnap mindenki előtt. Csak egy ökölcspás kellett volna hozzá.

— Jól van. Én nem gyanusítlak. Téged bizlak meg a halott őrizetével is. Eredj le s vigyázz az eddigi becsületedre. A hajó 48 óráig nem ér kikötőbe, a törvények pedig 36 óránál tovább nem engedik vinni a halottat. Azért a tizenkét óráért már vagy két óra hosszat könyörgött az imént az amerikai. A pénz nem számít nála ebben a dologban. Éppen azért rendellek téged az őrizetére, mert tudom, hogy te nem tántorodsz meg s lehet, hogy ez még az én szavamnál is jobban meggyőzi az amerikai, hogy az én embereim semmiért sem követnek el törvényteleniséget.

A matróz eltávozott s lement a hajó leg-

alacsonyabb részében levő helyiségbe az urfi mellé. Szokott egykedvűségével tömte meg pipáját s rágyujtott. Biztos volt, hogy éjszaka senki sem jön háborgatni.

Már majdnem elszenderedett, midőn a kabinba vezető lépcsőn kopogást hallott. Figyelni kezdett. A léptek közeledtek. Hirtelen eldugta pipáját s fölkel. A kabin ajtaja majdnem ugyanabban a percben nyílt ki s belépett rajta az amerikai. A kabin egyetlen pislogó mécse kísérteties fényt terjesztett, de azért mindketten megismerték egymást.

— Hogyan maga itt? dadogá az amerikai megzavarodva.

— Szolgálatban vagyok uram, felelé tiszteletteljesen, de mégis szinte dacos büszke hangon Johnson. Ne zavartassa magát kérem. Ha akarja, úgy én kimegyek az ajtó elé s magukra hagyom Önöket.

Ez a mintegy magasabb értelmi képzettségre való beszéd egy ilyen tanulatlan s a viszonyok folytán eldurvult tengerész ajkáról még jobban megzavarta az amerikai.

— Maradjon mondá, mintegy engesztelőleg. Beszédem van magával. Nézze én is, mások is, a körülmények is azt mutatják, hogy a maga keze működött közre a fiam megmérgezésénél. De amint szembe néztem most magával ez a nyugodt, hideg tekintet azt vallja,

hogy mi tévedünk. Én helyet adok ennek a hitnek s elnyomom magamban a boszu érzetét, mely a bűnhődését kívánja. Szóval lemondok mindenről, fejedelmileg jutalmazom meg ha engededi, hogy kissé tovább maradjak egyedül a fiammal. Maga tétováz, az orvos már pártomon van. Ő zárja le a zsákok holnap hajnalban. A kapitány őt bizta meg a helyettesítéssel. Nem fogja megtudni senki. S a maga lelkiismerete is nyugodt lesz. Ha elkövette is tettét úgy jóvá teszi most, midőn visszaadja az apának azt, a mi legdrágább kincse volt, a gyermekemet.

— A kapitány jól gondolkozott mormogá halkan a tengerész, azután határozott erős hangon folytatta.

— Sajnálom uram. A törvényeket nem lehet dollárokkal sem megszegni. A lelkiismeretem nyugodt. En tőlem elhetett volna száz esztendőig is az urfi. Amit meg akartam tenni, megtettem mindenki előtt. Gyáva fickó az, aki orvul támad.

— Szavai még inkább meggyőztek engem mondá meghatottan az amerikai, de akkor sincs egyébről szó, mint egy kis szivességről, melyet Ő nekem tesz s melyért jogosan számít ellenszolgáltatásra. Magát a legelső kikötőben őrizet alá fogják, vallatják, meghurcolják s

7 frt. 50 kr-ért

készít tiszti és civil cipőket

LÓWY D. cipésm. Rákóczi-ut 22.

Melyet az általa szerkesztett és bedolgozott hús és érszorítóval lát el, mely a gyaloglást megkönnyíti és a ludalp kékzödést megakadályozza. Ugyisintén készít **önkéntes kancsokat előírás szerint**. Magasabb szaktudását bizonyítja a **magyar állami cipésmesteri tanfolyamon nyert kiváló és jeles** eredményű bizonyítványa.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri tisztelettel

LÓWY D. cipésmester Rákóczi-ut 22 sz.

a teljesülés elől elzárni ezek a törekvések irányítják ma a bécsi köröket. Aggódva látjuk a tüneteket s eszünkbe jutnak Apponyi jószertű szavai: »közel lehetnek olyan idők, a mikor mindnyájunknak egygyé kell fornunk.«

És akkor nálunk még mindig úgy szórják egymásra a szóbombákat a bankcsoport és ellenfeleik, mintha legsürgősebb feladatuk volna, hogy a magyar a magyart pusztítsa.

Birkatürelem — birkaész.

A függetlenségi többség. A néppárt hivatalos lapja, az *Alkotmány* bécsi levelet közöl, mely szerint bécsi előkelő helyen így ismerik a magyar pártok számarányait:

függetlenségi párt	224
alkotmánypárt	93
néppárt	33
balpárt	10
ujpárt	2
demokrata	4
szociáldemokrata	1
nemzetiségi	23
pártonkívüli hatvanhetes	5
pártonkívüli 48-as	17
üres kerület	1
horvátok	10

Tehát a függetlenségi pártnak még három mandátumra volna szüksége, hogy egy szónyi abszolút többsége legyen. Ez azonban persze nem olyan többség, melyre egy kormány bizony támaszkodhatik.

A politikai válság.

A politikai válság, mint már tegnap jeleztük, holt pontra jutott. Wekerle és Andrássy nem kapják meg a függetlenségek támogatását mert ott már — Kossuth beteg lévén — Justhék uralják a helyzetet.

A függetlenségi kormányalakítás pedig kizárt dolog lévén, könnyen meglehet, hogy *Lukács* László kap megbízatást kormányalakításra.

Ezt ugyan lecáfolják, de a függetlenségi párt hivatalos lapja ennek dacára kijelenti, hogy *oka van arra, hogy Lukács László-féle kombinációban higgyen.* Ez a lépés pedig csak-ugyan kezdete volna a mélységes zavarok s végzetes konfliktusok emésztő sorozatának. Lehet, hogy a függetlenségi pártlap ezzel a hírrel ijeszteni akarja táborát, melyben ma kétségtelentül azok az elemek vannak fölül, melyek semmiféle kompromisszumról nem akarnak tudni s melyek ma már annyira előrehaladtak a szervezés munkájában, hogy nyomtatott meghívókkal hívják össze tagjaikat értekezletre.

Kossuth és Apponyi lemondanak.

A függetlenségi táborban az a meggyőződés uralkodik, hogy Kossuth és Apponyi az ügyvivőseget csakis május végéig fogják viselni és akkor le fognak mondani. A függetlenségi párt pedig csak azt a kormányt fogja támogatni, mely programjába veszi az 1911-iki önálló bank felállítását.

A király.

A Magyarország írja, hogy a király megkezdte a kibontakozásra vezető tárgyalásokat. Hír szerint ezek a tárgyalások a függetlenségi párttal veszik kezdetüket.

Hajdumegye javaslata.

A szekularizációra irányuló javaslat ellen, melyet a múlt héten fogadott el Hajdúvármegye, csakhamar teljes erővel sikra szállanak nemcsak a katolikusok, hanem a józanabb protestánsok is, sőt ellene fordulnak az igazi szabadelvűek és mint bizony számítani lehet, a függetlenségek is.

A szabad hajduk javaslata ugyanis darabont cselszövés, maga az indítványozó *Lengyel* Imre nyug. táblabíró a darabont-világ alakja.

Indítványa pedig, mint a *Budapesti Hírlapban* egy *protestáns presbyter* kimutatja egészen más, mint az első hír után a közönség gondolta.

A nagyközönség e határozatot, nem lévén kellően tájékozva, úgy fogja föl, írja az említett presbyter, mintha az tisztán a katolikus klérus ellen irányulna. Ez alapos tévedés. Sokkal több van benne s *érint minden felekezetet és papjait.* A koalíciós kormány reakciós törekvéseiről regélő bevezetés után azt követeli a határozat, hogy törvényileg mondassék ki az, hogy mindaddig, amíg a szekularizáció el nem következik, *egyházi célokra közvagyon nem fordítható.* Azaz megszüntetendő mindaz a nem jelentéktelen hozzájárulás, melyeket az állam a lelkészek, felekezeti tanítók stb. részére az utolsó években biztosított. Sőt törvényteleneknek mondatnak ki a községeknek egyházi célokra megszavazott, illetőleg megszavazandó adományai is, a mennyiben közvagyonból fedeztetnének.

Ebből pedig az következik, hogy a protestánsok elveszítene az eddig élvezett, több millióra menő állami kongruát és elesnének az Apponyi által megígért újabb évi három millió koronától. Hasonlóképpen a görög keletiek, sőt az izraeliták is.

A szabadelvűek és a függetlenségek az 1848. XX. törvénycikk végrehajtását követelték, vagyis, hogy minden vallásfelekezet egyházi kiadásai állami pénztárból fedeztessenek. Ennek felelt meg részben Apponyinak legutóbbi törvénye a kongruáról. (Részben csak, mert a katolikusok kongruáját csak egyharmad részben nyújtja az állam, a többi a vallásalap és a nagy javadalmak adják.) Ettől a törvénytől sem *Lengyel*, sem a szabadhajduk s a szabadgondolkodók kedvéért nem fog eltérni sem a magyar liberalizmus, sem a függetlenségi párt, melynek különben is sokkal nagyobb baja van, semhogy ilyenekkel nehezíthetné anélkül is súlyos helyzetét.

talán el is itélik. Az orvos egy szavával megmentheti Önt.

— Ha igaza van néki úgy kötelessége kimondani azt az egy szót uram, felelte nyugodt szenvtelen hangon a vén tengerész. Ó bizonytal megteszi kötelességét, én sem tehetek más-ként.

— Kötelesség — fakadt ki kissé indulatosan az amerikai. Mi haszna lesz, ha ártatlanul meghurcolják a kötelességteljesítése miatt? Még egyszer kérdem, elfogadja-e ajánlatomat?

— Nem uram. Kár is többet beszélni erről a tárgyról.

— Jól van. Csak meg ne bánja a tulajbuzgóságát.

A tengerész vállat vont s az amerikai el-távozott.

Igy telt el vagy fél óra. Johnson már újra le akart pihenni, midőn új látogató érkezett. Elegáns pongyolába öltözött úri lány, aki elől tiszteletteljesen huzódott félre az öreg tengerész.

Vagy másfél óra hosszat sirdogált az urfi holttesténél. Johnson előtt egy örökkévalóság-nak tűnt fel az idő Szeretett volna kívül lenni. Néha ki is szokott egy-egy percre, de csakhamar visszatért. Félte azt a gyermeket egyedül hagyni. Legalább így magyarázta meg

magának. Pedig mikor benn volt, egy percre sem tudta levenni a leányról tekintetét.

Mikor már látta, hogy se vége se hossza a sirásnak akkor odalépett a leányhoz, gyengéden rátette a kezét a vállára.

— Ne sirjon kisasszony. Hiába gyötri magát, az urfin már nem segíthet, vele csak magát emésztí. Jöjjön innen, nem kegyedhez való ez a szomorú hely.

A leány ránézett egy pillanatig a vén tengerészre, azután busan sirdogált tovább.

— No jöjjön innen kérem, — könyörgött Johnson. Olyan rosszul esik nékem kegyedet itt sirni látni. Kije volt a kisasszonynak az urfi?

— A bátyám felelte egyszerűen a leány. Szegény olyan különös természetű volt, de a szive nemes. Higgye el, hogy ő leghamarább megbánta, hogy oly dúrván bánt magával.

— Szóra sem érdemes kisasszony. Az ilyen magam fajta szegény ördögökkel nem igen szoktak a gazdag urtiak másként bánni.

— Oh ő nagyon igaztalan volt magával szemben, de lássa mégis csak az én bátyám s ha elképzelem, hogy milyen rettenetes — halálánál sokkal borzasztóbb sors várakozik rá néhány óra múlva.

— Igen a szárazföldiek, mind így gondol-

kodnak mormogá magában a tengerész, pedig aki meghalt annak teljesen egyre megy már a dolog.

— Csak ettől a rettenetes végtől szabadíthatnám meg bátyámat — zokogott tovább a leány. Szívesen odaadnám az életemet is. De nincsen a ki segítsen rajtam.

A tengerész föleszmélt. Egy percre arra gondolt, hogy talán az egész annak a gazdag amerikai tőkepénzesnek a manővere s ez a leány — talán jó pénzért — végigjátsza ezt az egész komédiát, — de azután mégis győzött benne a jó érzés. Harminc esztendeig járt a tengeren, apróbb kihágáson kívül nem volt más vétke. De ez a leány...

— Kisasszony. Mondja meg az apjának, hogy reggel 4 órától 5 óráig Johnson nem fogja őrizni a halottat. De jól vigyázzanak a saját érdekekben, mert ha itt rajta kapják őket, akkor semmi sem menti meg a fogástól.

— Köszönöm Johnson. Igazán nem tudom, hogy háláljam meg a jóságát. Atyám hálás lesz iránta.

— Nem pénzért tettem. Johnson nem szokott kötelességet pénzért mulasztani. De most menjen kisasszony s emlékezzék meg a

PETHEŐ ZSIGMOND mázoló

Lakása: Uri-utca 29. sz. Telefon szám 875.

A katolikusok is megmozdultak a darabont szociálista izű, a tulajdon szentségét támadó javaslat ellen.

A budapesti Katolikus Kör igazgató választmánya rendes ülést tartott dr. Zsembery István, majd dr. Förster Aurél elnöklete alatt. Az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Csiky Gyula kuriai bírót és Hirsch István igazgató választmányi tagokat kérte fel. Ezután Hindy Zoltán igazgató terjeztette elő jelentését, melyet egyhangulag tudomásul vettek. Dr. Rejtő Sándor indítványára és többek hozzászólására ezután a következő határozatot hozták.

A Budapesti Katolikus Kör megütközéssel értesült arról, hogy Hajdu vármegye közönsége, mikor nagyfontosságú országos kérdések elintézetlenül állanak, már nyíltan is hajlandó a felekezeti türelmetlenségét szítani és sajnálatos állapotba állítja meg, hogy az egész törvényhatóság a tulajdon szentsége ellen támad.

Bár a protestáns lelkészek szociálistáskodó vezére, a szuperintendens választásnál megbukott Balthazar esperes már fujja a riadót a hajdumegyei javaslat mellett, bizunk benne, hogy a protestáns lelkészek inkább fognak merni a Darányiak, Prónayak és Tiszák után, mint Balthazárak után.

Margit'ái legény kivégzése Amerikában.

Alig hat hónap alatt négy magyar legény kivégzését hozták az amerikai lapok. Részint gyilkosság s egyéb főbenjáró bűn volt az ok a halálos ítélet meghozására. Most legújabbán ismét egy magyar legény került a villamos székre s az ottani törvények szerint gyilkosság miatt halállal lakolt.

Az illető Margittáról ment ki Amerikába, hol már hozzátartozói évekkal ezelőtt letelepedtek. Hubacsek Ferenc, Ohio államban, Columbus nevű városban kapott munkát, hol igen

szegény Johnsonról, aki nem tudta kegyedet sirni látni.

A leány hálásan szoritotta meg a vén tengerész kezét. Még egyszer rátekintett a Johnsonra hosszasan bánatosan s azután fölment a kabinból.

Nem találkoztak többet. Csak a tekintetük még egy pillanatra. Mikor a hajó végre kikötött, az amerikai egyik lédájából oly erős bűz áradt ki, hogy a kikötő rendőrsége követelte a földnyitását. Mindez még a hidon történt. A nagy zajra figyelmes lett a kapitány, ránézett Johnsonra, de a vén bűnös lesütötte a szemét. A lédából éppen akkor emelték ki urfi holttestét.

A láda körül nagy csoportosulás támadt. Az utasok megbotránkozva állották körül csak egy nő nem törődött az itt történetekkel. Annak a figyelmét inkább a hajón levők kötötték le. Nézte amint Johnson-t elfogják s átadják a kikötő rendőrségének. Ott vitték el mellette. Utána sompolygott s a kezébe akart nyomni egy 100 dolláros kankjegyet. Ennyit kapott Johnson becsapásáért. Az öreg tengerész amint kezébe érezte a bankjegyet megállt egy percre, de azután vissza sem nézve, undorral hajította el magától.

megbecsülték, mert szorgalmas ember volt. Megismerkedett egy ottani Katty nevű leánnyal s ez okozta vesztét. Nagyon szerelmes lett a leányba, nőül venni azonban nem akarta, mert — úgymond — haza kell még mennie Magyarországra, mert még nem szolgálta le a katonai éveit. Addig is egy háztartásban élt az amerikai leánnyal. Már szépecskén gyűjtöttek össze keresetükből s elhatározták, hogy ha megkapják a katonai behívót, hát elmennek mind a ketten Magyarországra s a katonaság után megesküdnek. Ez volt a legény szándéka. — Azonban minden másként történt.

Nevezetesen a leány csapodár természetű volt s jobbra balra kacsingatott az ottani legényekre, a férje barátaira.

A szerelmes legény azonban mit sem vett észre.

Most vagy négy hóval ezelőtt; ép a munkából jött haza Hubacsek Ferencz, mikor egy falubéli ismerőse, valami Nagy Bálint így szólította meg:

— Te Ferkó kár ám úgy cirógatni az asszonyodat, mert rossz lélek az.

Csaknem megütötte régi barátját ezért a beszédért a szerelmes fiu.

— Ne mondj arról ilyet.

— De biz az este is a gyáriakkal láttam.

Hubacsek mit sem szólt, hanem haza ment s kérdőre fogta a leányt, ki nagyhangon mondotta: azt teszek, ami tetszik, hisz nem vagyok a feleséged.

Erre elhagyta a szerelmes legényt a hidegvére s revolvert rántott s két lövéssel végzett a hűtlen leánnyal. Azután öngyilkos akart lenni, de gyáva volt hozzá. Összeszedte úgy a saját, mint a leány megtakarított pénzét és ékszerét s szökni próbált haza Margittára. Terve azonban nem sikerült, mert a detektívek elfogták s gyilkosság és rablás vádjával az ottani esküdtszék elé került.

Kimondották rá a bűnösséget s I. foku gyilkosságért, mely rablással párosult, kegyelemből nem kötélre, hanem villamosszék általi kivégzésre ítélték.

A szerencsétlen legény reá ült a villamosszék készülékre, melyen erős villamos áramot bocsájtottak keresztül s alig 6 percnyi szenvedés után kimult.

Érdekes a dologban, hogy az illető legény behívója most érkezett vissza az amerikai konzulatusi hivatalból a margittai előjárósághoz azon megjegyzéssel, hogy: »a nevezett legény gyilkosság miatt villamosszék által kivégeztetett.«

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

* **Áldozó csütörtök.** Krisztus mennybe-menetelének emlékét üli ma a katolikus világ. E napon, husvét után 40 napon ment fel az Üdvözítő a mennybe. E napon szokták végezni a gyermekek az első áldozásukat, azért nevezik e napot áldozó csütörtöknek. Az ünnep alkalmából a székesegyházban reggel 9 órakor Fetszer Antal felsz. püspök ünnepélyes szent misét, dr. Lestyán Endre papnöveldei lelkiigazgató pedig szent beszédet tart.

* **Tagfelvétel a Mária egyesületbe.** A premontrai főgymnáziumban létesített Mária Egyesület vasárnap délelőtt fél 9 órakor a premontrai rend templomában ünnepélyes tagfelvételt rendez. Az ünnepélyt szentmise és szentbeszéd előzi meg. A felavatási szertartást Grócz Béla prépost kanonok tartja. Az ünnepélyen a következő tanulókat veszik fel tagoknak: Barza Ferencz, Schweiger László, Papp Károly, Rejko Mihály, Vámosy Mihály, Kövér Gusztáv, Niedermann Zoltán, Richter Béla, Sóthy Jenő, Székely Kálmán, Wirtz Ferencz.

* **Rendkívüli megyei közgyűlés.** Biharvármegye törvényhatósága tegnap rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a vármegye részére fenntartott katonai nevelő intézeti helyek betöltésére hozott határozata. A közgyűlés dacára annak, hogy rendkívüli volt, mégis oly nagy számmal jelentek meg azon a bizottsági tagok, hogy sok rendes közgyűlésen sem voltak többen. A közgyűlés délelőtt 11 órakor kezdődött Glacc Antal főispán elnöke alatt. Első sorban a Ludovikán levő gróf Butler János féle két alapítványi hely betöltése felett határoztak. A két helyre négy pályázat érkezett be, a pályázatok felett szavazással döntöttek. Beadott összesen 168 szavazat. Ebből Tamásfalvi Thury Lajos 116, Gera Sándor 62, Szilágyi Zoltán 128, Szabó Lajos — szavazatot kaptak, s így a két helyre Szilágyi Zoltánt és Tamásfalvi Thury Lajost ajánlja a vármegye első helyen. A honvédtőréaliszkolai andaházi Szilágyi féle két alapítványos helyre szintén négy pályázat érkezett és pedig Futó Zoltán, Futó József, Kiss Gábor és Fényes Zoltán kérvényei. A megye állandó választmánya Futó Zoltánt és Futó Józsefet ajánlotta a két helyre jelöltetni, mivel csak ők feleltek meg a pályázati feltételeknek. A közgyűlés az állandó választmány javaslatát elfogadta. A rendkívüli közgyűlésnek még egy tárgya volt s ez a Püspök-fürdőben felállítandó fiók gyógyszerár kérelmet pártoló véleménynyel terjeszti fel a miniszterhez. Több tárgy nem volt, a főispán 12 órakor az ülést berekesztette.

* **A gör. kath. székesegyház tornyának ujjáépítése.** Két éve csonkán áll a nagyváradi gör. kath. székesegyház tornya. Előbb a vihar rongálta meg, később pedig renoválás közben éjjel kigyuladt s leégett. Mint értesülünk, dr. Radu Demeter gör. kath. püspök már intézkedett a székesegyház tornyának díszes ujjáépítéséről s közelebb már megkezdik a munkát, hogy még e nyáron elkészüljön az új torony. A püspök Chladek János kassai építőmestert bizta meg a torony építésével. Ez a vállalkozó renoválta a I. sz. székesegyházat, a püspöki rezidenciát és a Szent László templomot.

* **Az asperni csata emléke.** Szombaton, május 22 én nagy ünnepek mellett üli

WIKUS

CZUKRÁSZATA ÉS
CSOKOLÁDE GYÁRI LERAKATA
NAGYVÁRAD.
FEKETE SAS PASSAGEBAN.

TELEFON 763.

meg a nagyváradi katonai helyőrség az asperni csata emlékezetét. Reggel 8 órakor a nagy gyakorlóterén tábori mise lesz, amelyre az egész helyőrség kivonul. A tábori mise alatt a gyalog csapatokon kívül négy ágyúval is adnak diszlövéseket. Kedvezőtlen idő esetén a kivonulás elmarad s a szent mise az olasz-i róm. kath. plébánia templomban reggel 1/4 9 órakor lesz. Előző napon, pénteken este 7—8 óráig a József-ezred zenekara a Bémer-téren térzenét ad s ennek végeztével szerenáddal vonul be a várba.

* Egy új bizottság első ülése. Az élelmezés és lakásügyi bizottság Gerő Ármín elnöke mellett tegnap délután ülést tartott, amelyen dr. Ágoston Péter, dr. Mártonffy Marcel, dr. Tóth Ferenc, dr. Váradi Ödön, dr. Edelmann Menyhért, dr. Moskovits Miklós, Laszky Ármín, Lessner Alfréd, dr. Nemes Áron, dr. Barna Ármín, Weisz Lajos, Déry János, Fried Ferenc, Löwenstein Zsigmond, Popper József, Plander Sámuel, Fekete László, Schenker Mihály, dr. Nemes Áron és Balogh Döme vettek részt. Ezen ugynevezett elméleti kérdésekkel foglalkozó üresen magas színvonalu eszmecsere után három irányban is állást foglalt a bizottság. Nevezetesen kimondotta, hogy megkeresi a városi tanácsot az élelmiszer vizsgáló intézmény létesítése, a már megalkotott piaci szabályrendeletek jóváhagyásának sürgetése, egyidejűleg pedig a törvényhatósági bizottságnak feljével ezelőtt hozott ama határozatának, hogy a velencei kaszáló területén konyhakertészeti gazdasági gyakorlati iskola létesíttessék, kormányhatósági jóváhagyásának kisürgetése végett, — másodsor a dr. Ágoston Péter által a nagyváradi lakásviszonyok megismerhetése céljából az adat gyűjtésre szolgáló 2500 lap szétosztása, illetve a bizottság tagjai által városszerte kipuhatolandó adatok alapján leendő kitöltését mondották ki. Végül az ópalotai rtg. kérelmére vonatkozólag kimondotta a bizottság, hogy mielőtt határozott állást foglalna ebben a kérdésben, a társaságtól határozott adatokat kér az eddigi konyhakertészeti termelésre, főleg arra nézve, hogy ez évben mennyi konyhateményt termel és ebből a mennyiségből mennyit szán és biztosít a nagyváradi piacnak, helyesebben a nagyváradi fogyasztó közönségnek.

* Irodatisztválasztás a városnál. A június havi közgyűlésen ismét választás lesz a városházán. Ugyanis ez alkalommal töltik be a Báthory László fogalmazóvá választása folytán megüresedett irodatiszti állást. Pályázó lesz több is, de az már most megállapítható, hogy az állásra legtöbb kilátása van Tóth Ferencz közigazgatási iktatónak, aki buzgó, pedánságig pontos és munkájával legjobban is rászolgált az előléptetésre. Egyesek ugyan azzal korteskednek Tóth Ferencz ellen, hogy nem is pályázik az irodatiszti állásra, de ezt megcáfolta azzal, hogy már be is adta pályázatát.

* Nagy Miklós alezredes temetése. Nagy katonai gyászpompával ment végbe Nagy Miklós honvédhuszár alezredes temetése tegnap délután a helyőrségi csapat kórházból. Városunk előkelő polgári közönsége is nagy számmal volt jelen a kiváló főtiszt végtisztességén s az utcán rengeteg közönség várta a gyászmenetet. Sal Ferenc-utcán volt felállítva teljes díszben a 2. honvéd huszárezred 1. osztálya, a

Vilmos-huszárok egy százada, továbbá egy század honvéd gyalogság és a József-ezred zenekara. A kórház bejáratánál két oldalon díszbe öltözött honvéd huszárok állottak sorfalat. A gyászszertartást Imrik S. Zoltán plébános végezte segédlettel. A beszterlés után megindult az impozáns gyászmenet; elől vezette egy huszár az elhunyt főtiszt lovát, majd Szóke Bálint kapitány vezetése alatt a 2. honvéd huszár-ezred 1. osztálya, amelynek az elhunyt parancsnoka volt, teljes díszben, lóháton, utánuk Döry kapitány vezetése alatt szintén teljes díszben egy csapat 7. ezredbeli közös huszár vonult. Ezután következett a zenekar és a koszoru kocsi, majd a négy fehér ló által vont díszes üveges gyázkocsi. A koporsó után Grünzweig Artur altábornagy és Dietrich ezredes, hadosztály parancsnok vezetése alatt az összes fő- és törzstisztek s néhány kocsi és beláthatatlan közönség. A gyászmenetet egy század honvéd gyalogság zárta be, Gecse százados vezetése alatt. A gyászmenet a katonazene gyászdalainak hangja mellett vonult ki a olasz-i temetőbe. Mikor a sírnál beszterltek az elhunytat, a honvéd század dísztüzeket adott utolsó bucsuzóul. A koporsóra remek koszorukat helyeztek a honvéd huszár osztály tisztikar, a debreceni 2. honvéd huszár ezred tisztikara, a 4. honvéd gyalogezred tisztikara, a honvéd hadapródiskola tisztikara, a 37. gyalogezred, a 7. huszárezred, a 19. hadosztály tüzérezred tisztikara, a honvéd huszárezred altisztei, Czító alezredes, özv. Örley Lajosné, a Lászlófy-család, a Siket-család, a Knelly-család. A nagy díszel végbement temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* Tűz Biharudvariban. Tegnap délután úgy fél három óra tájban kigyulladt V. Szabó Bálintnak Tenkén egy hatalmas szalmakazla. A tűz a nagy szélben a szomszéd házra csapott át. Mivel a lakosság legnagyobb része kint volt a mezőkön, rohamosan terjedt a tűz s a harangkongatásra elősietett lakosság, az önkéntes tűzoltóság segítségével, csak nagy nehezen tudta elfojtani a tüzet, mely már nyaldosni kezdte a szomszédházak falát, sőt a melléképületek már tüzet is fogtak. Szorgos munkával azonban sikerült lokalizálni a tüzet, mely az egész falut veszélyeztette. Szerencse azonban, hogy a leégett házak biztosítva voltak. A tüzet valószínűleg játszó gyermekek okozták.

* Fényes esküvő. Belényesről jelentik, hogy ott fényes esküvő zajlott le tegnap Marinkovics Mihály ábrisi jegyző (Arad megye) vezette oltárhoz Papruka Katalint, Belényes egyik szépét. Az esküvőn 32 fogat szerepelt s azt mondják a belényesiek, hogy még nem láttak oly fényes esküvőt Belényesen, mint az volt.

* Pompás élet a Püspökfürdőben. A pompás meleg idő, no meg Kernács János fürdőbérő buzgó törekvése valóságos paradicsommá varázsolta a gyógyvizéről, ellátásáról és kényelméről híres Püspökfürdőt. A kellemes meleg időben már megnyitott a messze földön páratlanul álló, pompás uszoda, amely egyik fővonzóereje a kitűnő fürdőnek. A híres csabai cigányzenekar is megérkezett s pompás zenéjével mulattatja a közönséget. A sétányok, az

erdő remek pompában díszlik s nyújt enyhét az előkelő közönségnek. A régi, jóhírű vendéglőben Kernács János személyesen gondoskodik, nehogy panasz merülhessen fel, míg a konyhában a kérő neje ügyel fel, nehogy csorba essék a Kernács-konyha régi jó hírnevén. A pompás fürdő mai berendezése és kényelme mellett bátran kiállja a versenyt bármely nagyhírű fürdővel.

* Szabadkai gyilkosság felett hamar napirendre fognak térni, de a Magyar Zsirművek részvénytársaság városi raktára (Zöldfa-utca) fokozatosan állandó szóbeszéd tárgya lesz, mert ott a tisztelt Háziasszonyok kokuszszirt, gőztésztát és a mososzappanok minden fajtát a legkisebb mennyiségvételénél is eredeti gyári áron szerezhetik be.

* Nyitott ablak mellett aludt. Róth Dániel mézkereskedő panaszt emelt, hogy a Vásártéren levő lakásából az éjszaka feje alól 230 korona pénzt és nadrágjából egy 16 kor. értékű zsebóráját valaki ellopta. A szobának udvarra nyíló ablaka nyitva volt. A tolvaj valószínűleg ezen az ablakon mászott be. Nyomozás folyamatban.

* Az iparművészet remekei láthatók Reisz Miksa Kossuth-utcai butorraktárában. A cégnek 35 év óta van butorgyára Békéscsabán — hol saját tervezői szerint készítik a butorokat, a legkifogástalanabb kivitel és minőségben. Hasonló választékot alig talál a közönség városunkban, szintugy árak tekintetében megállja a versenyt bármely más céggel — miért is ajánlatos mielőtt szükségletét bárki beszerezné — hogy e cég butorkiállítását megtekintse.

* Feltűnést és szenzációt kelt Dragán József Nagy Sándor-utcai angol férfitáncos szabó üzletében a most megérkezett valódi angol skót divatszövetek. Az előkelő izlésről és elegáns szabásáról ismert cég ezúton hívja fel a megrendelőit és a nagyközönség figyelmét erre a körülményre és ezúton kéri tisztelt vevőit, hogy a cég iránti bizalmat fentartani szíveskedjenek.

* Tündérkert Nagyváradon. Mert csakugyan tündérkertnek lehet nevezni Paizs Béla vendéglős kertjét, — a melyet a »Világközépéhez« címez és a Bethlen utcában van. Vannak ott gyönyörű szőlőlugasok — családok és magán társaságok részére — téli és nyári kuglizó, rossz idő esetén fényes tedett helyiség.

* MEGNYILT a kert-utcai Nemzeti szálloda kerthelyisége.

* Szőnyegkiállítás. Ritka alkalma kínálkozik a közönségnek, hogy olcsón valódi perzsa szőnyeghez jusson. A Rákóczi-ut 3. számú házban ugyanis rövid ideig árusítja a szőnyegeket Weisz Fanka, még pedig igen olcsón, hogy áruján minél előbb tul adjon. Tekintve azt, hogy az ilyen alkalom ritkán kínálkozik, ajánlatos, hogy szükségletét mindenki minél előbb beszeresse.

: MEGNYILT :

UJHELYI RÓZA

Rákóczi-uti kalap különlegességek üzlete.

hol naponta érkeznek a legutolsó divatú valódi párisi és bécsi modellek, melyek vásárlási kényszer nélkül állnak a vevő közönség rendelkezésére, ugyszintén,

harisnya, ernyő és keztyű különlegességek.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: délután Elvált asszony, este Falurossza.

Péntek: Nagymama.

Blaha Lujza.

(A harang.)

A magunkfajta mindennapos színházlátogató úgy jár, mint a cukrász a süteményekkel, meg tudja mondani, melyik jó, melyik gyengébb, de igazi élvezetet csak az igazán sikerült darab nyújt neki. Ilyen ritka élvezetet nyújt számunkra egy-egy nagy művész, vagy művésznő fellépte, ilyen nagy műélvezetbe részesít bennünket már második estén át *Blaha Lujza*. Tegnap fellépte, a Pásztor Arpád poetikus szép darabjában, a Harangban talán még nagyobb sikerrel járt, mint az első — ha ugyan az egyáltalában lehetséges.

A papgazdaasszony szerepében tökéletes alakításával, természetességével, kedélyével, rendkívüli kedves megjelenésével s ma is tiszta ezüstcsengésű hangjával elbűvölte a hallgatóságot, mely igaz szeretettel ünnepelte a nagy művésznőt.

Dicsőretekkel kell kiemelnünk, hogy a mi színészeink méltó kerettel szolgáltak a művésznőnek. Különösen *Sik Rezső* rendkívül jellegzetes parasztlírája részletesebb méltatást érdemelne, ha *Blaha Lujza* csodálatos művészete minden dicsőre jelzőt le nem foglalna magának. *Krasznay* plébánosa is átgondolt, komoly alakítás.

Közönség szép számmal volt jelen s mindig lelkesen taposotta a vendégművésznőt.

—d.

Kornai Berta Nagyváradon. A nagyvárad publikum régi kedves ismerőse kezd meg vendéglátóját szombaton este a Szigligeti-színházban. Kornai Bertát nem kell bemutatni a nagyvárad közönségnek. Ezt a sikkes, temperamentumos primadonnát szeretetébe fogadta a publikum már évekket ezelőtt, amidőn mint egyik legünnepeltebb operet-színésznő először jött Nagyváradra. Kornai Berta legújabbban a Vigszínházban játszott s főleg a *Csókonszerzett völegény* és a *Bernát* c. darabokban aratott óriási sikereket. Erdélyi Miklós most a szezon végén ezeket a népszerű darabokat akarja előadni Kornai Bertával. A primadonna három estén lép föl Nagyváradon. Szombaton a *Bernát*, Vasárnap a *Csókonszerzett völegényt* és Hétfőn a *Milliárdos kisasszonyt* játsza.

IRODALOM.

Az Akadémia Prohászkaról.

A Magy. Tud. Akadémia nagygyűlése, mint az olvasóink előtt ismeretes, az Akadémia tagjává választotta Székesfehérvár nagyevű püspökét *Prohászka Ottokár*-t. A közönséget bizonyára érdekelni fogja azon ajánlás indoka-

lása, melynek alapján *Prohászka* akadémikussá választott. Az ajánlás, mely *Corcha Győző* egyetemi tanár tollából származott *Prohászka*-nak, irodalmi műveit és ezek értékét így jellemzi:

»Első munkája *Isten és a világ*, különös tekintettel a természettudományokra. 1892. 243 lap. Kiváló metafizikai tehetségének és természettudományi jártasságának egyforma bizonyossága. Még magasabban jár 1902-ben megjelent munkája: *Ég és Föld* 450 l., mely mig elismert szakemberek nyilatkozata szerint alapos geológiai ismeretekről tanuskodik, a lelki, a szellemi élet, a vallás tekintetében ezek önállóságát tudja töldünk természettörténetével szemben kimutatni s a fizikai világ és a hit világának tudományai részére azok autonómiáját körülírni. *Prohászka* Ottokár e tekintetben megelőzője *Grasset*-nek a montpellier-i egyetem pszichiáterének »Les limites de la biologie« és *Lapparen*-nek, a francia akadémikusnak »Science et apologétique« című jeles műveit. Az a szellem, melyet *Grasset*-nek utóbb megjelent munkáján álló motto: *Nec ancilla, nec domina*, a természeti és a szellemi tudományok egymáshoz való viszonyára nézve kifejez, nyilatkozik meg *Prohászka* püspöknek gazdag tartalom munkájában hit- és természettudományra nézve. 1903-ban megjelent: *Diadalmas világnézet* 411 l. című munkája az emberi élet eszményei, esztétikája, erkölcsstana, társadalmi alakulásai tekintetében mintegy folytatja a »Föld és Ég« alap gondolatát és a természeti és vallási ténvözök harmoniáját keresi oly pszichológiai mélységgel, oly esztétikai fegyverzettel, oly szellemi magaslatról, a minőket irodalmunkban keresni kell. Legutolsó munkája: *Elmélkedések az evangélium fölött*. 1907. 760 l. *Prohászka* püspök szellemének egyik legmegragadóbb megnyilatkozása a vallásbölcseletnek gazdag föltárása a pszichológia, a metafizika, az értékelmélet segítségével áll előttünk e műben, melyek párját más irodalmakban is ritkán találjuk. Úgy a »Diadalmas világnézet« mint az »Elmélkedések« irodalmi tekintetben is remek művek. E főművei mellett nem szükséges *Prohászka* püspöknek kisebb műveit, beszédeit, gazdag szociális, erkölcsi, vallásbölcseleti tartalmukkal kiemelni. Oly kiváló alkotások az előbbieket, melyek fölösen megokolják, hogy szerzőjüknek a magyar tudomány legtöbb intézetéből nem szabad hiányoznia. Midőn *Prohászka* Ottokár püspököt levelező tagságra vagyunk bátrak ajánlani, ezzel jelezni akartuk, hogy magas egyházi méltóságtól teljesen elvonatkozva, kizárólag a mélyelméjű bölcselet iránt kívánjuk az Akadémia elismerését kifejeztetni.

Censor.

☒ **Hajnal.** Az amerikai magyar katolikusok hitbuzgalmi havi folyóiratának májusi füzetét vettük a következő érdekes és változatos tartalommal: Egy szál ibolyát kérek. Irta Messerschmidt Géza passaii plébános. — Az Úr Jézus bisznise. Irta Csernitzky István so. norwalki plébános. — Három virágszál. Irta Cs. I. — D'A.c. Johanna boldoggá avatása. Irta Cs. I. — Lourdesi csudák. (m.) — Az irországi kunyhó. Németből Szuroiny Antal — A katolikus zárandok Rómában. Irta Grósz Ferenc perth-amboy plébános. — Krónika. Irta Csernitzky István. — Kesze János. — Gárda István. Irja: Messerschmidt Géza. — Apróságok. — Képek.

A jeles folyóiratnak, melyet kiváló gondnal szerkeszt az amerikai magyar papság támogatása mellett *Messerschmidt* Géza passaii plébános, előfizetési ára egy évre egy dollár, Magyarország 1 dollár 60 cent.

TÁVIRATOK.

Apponyi a zászlóavatáson.

Kolozsvár, május 19. Tegnap ment végbe a kolozsvári egyetemen a zászlóavatási ünnepély. Az ünnepélyen megjelent gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter is, aki a következő szavak kíséretében verte be a zászlóba a szeptet:

— Legyenek azok, akik e zászló alá gyülekeznek a független magyar nemzetnek mindenkor egységes hivei.

Halálba kergették a kártyások.

Budapest, május 19. Az Arena-uti Rákóczi vendéglő tulajdonosát, Penner Zsigmondot, vendéglőstársai teljesen kifosztották. A vendéglőst három napon keresztül itatták és kártyáztak vele. Penner minden vagyonát elveszítette. Három nap múlva, amikor teljesen ki volt fosztva, akkor magára hagyták a vendéglőst, aki agyonlőtte magát. Az özvegy dr. Dési Géza ügyvéd útján feljelentést tett a kifosztók ellen.

Igazságszolgáltatás.

Nyilatkozat Eröss Rezső sajtóperében.

Eröss Rezső l. sz. püspökségi jószágkorományzó urhoz *Ilegedüs* Nándor és dr. Nagy Mihály hírlapírók a következő levelet intézték:

Nagyságos

Eröss Rezső urnak a nagyvárad l. sz. püspökségi uradalom igazgatójának.

Nagyváradon.

A »Nagyvárad Napló« 1906. évi június hó 17. 18. és 22. számában »Püspökség és községek harca. Inségbe kergetett Biharmegyeiek és kvadjutort Szmeccsányi püspök mellé. Eröss jószágigazgató távozása. Változások a nagyvárad egyházmegyénél,« címek alatt megjelent és általunk szerkesztett cikkekből Nagyságod, mint a nagyvárad l. sz. püspökségi uradalom igazgatója, személyét és hivatalos működését érintő súlyos sérelmeket olvasván ki, ezek megtorlása végett a bírósághoz fordult.

☒ A nagyvárad kir. Törvényszék és kir. Itélő-tábla a lefolytatott büntető eljárás alapján igazgató urnak a kívánt bírói elégtételt megadta. A kir. Kuria azonban ezen ítéleteket alaki okokból megsemmisítvén, az ügy elbírálását esküdtszék elé utasította és így újabb bíráink előtt állunk.

Igazgató ur akciósabadságát bár korlátozni nem kívánjuk, férfui és hírlapírói kötelességünk mégis nyilatkozatra kényszerít.

Az inkriminált cikkek megírásánál, úgy mint egész hírlapírói tevékenységünkben minket mindig a közérdek szolgálata vezérelt. Megírni mindent ami igaz, ha annak megírásával a köznek szolgálunk; de viszont nem vona-

Haas Fülöp és Fiai

Nagyvárad, cs. és kir. szab. szőnyeg és butorszővet gyárosok, magyar királyi udvari szállítók

Rákóczi-ut, Rimanóczy-palota.

■ A tavaszi és nyári idény megérkezésével a t. c. közönség szives figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegek, butorszővetek, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, storok.

■ Valódi keleti szőnyeg, perzsa indus és smyrna minőségben.

■ Nagy választékban raktárunkon a »Haas«-féle Agra és csomózott szőnyegek legjobbának vannak elismerve. Varrott paplanokban, gyapjutakarókban, ló-pokrócokban nagy raktár.

Szabott árak!

kodni, nyíltan beismerni, ha az igazság keresésében tévedtünk.

A nyilvánosság előtt konstatáljuk tehát, hogy az inkriminált cikkek megírásánál a kapott információkat ugyan a legjobb hiszemmel használtuk fel, de a lefolytatott bünyenyítő eljárás során alkalmunk nyílt meggyőződni arról, hogy az információk tévesek voltak és állításaink a való tényállással ellenkeznek.

Őszintén fájjaljuk, hogy említett cikkeink Igazgató urnak hivatalos működését és általunk különben is nagybecsült és bántani nem is akart, személyét is jóhiszeműleg bár, de teljesen megtévesztve és indokolatlanul támadták meg. Kérjük, hogy ezen a nyilvánosság előtt tett őszinte beismerésünket és mély sajnálatunkat fogadja el általunk önként nyújtott satisfakcióként.

Feljogosítjuk Igazgató urat arra is, hogy ezen levelünket bármelyik helyi lapban külön is közzétehesse.

Nagyvárad, 1909. május 18.

Előttünk

Klemens Dezső s. k. Hegedűs Nándor s. k.
Páskuj Lajos s. k. Dr Nagy Mihály s. k.

Halál véletlenségből.

Nem mindennapi eset foglalkoztatta tegnap az esküdt bíróságot.

Március havában Fülöp Mihály szentjánosi 17 éves legény, Váradon a Grosz-téle vendéglőben alaposan bepállnkázott s úgy félig részeg állapotban sétálni ment. Amint a Szaniszló-utcára ért, szembe jött vele egy csinos paraszt leány s a jókedvű legény tréfálni kezdett vele. Esernyőjével rá akart ütni a leányra, de a leány félre ugrott s így az ütés egy ép arra menő öreg koldus asszonyt ért, ki ez ütéstől össze esett s a mentők vitték be a kórházba. Itt aztán, hogy hogynem vérmérgezésben meghalt s a legény ellen pedig folyamatba tette az ügyészség a büntető eljárást.

A tegnapi tárgyaláson halált okozott súlyos testi sértés vádjá miatt került az esküdt-szék elé Fülöp Mihály. Súlyok Béla mintegy 10 tanut hallgatott ki, kik részben a legény itasságát, részben pedig azt bizonyították, hogy a legény nem az öreg asszonyt akarta megütni, hanem csak az illető leánnyal tréfált.

Thury Endre ügyész halált okozott súlyos testi sértés vádját bizonyította, míg vele szemben Papp János kizártnak tartja a szándékos-ságot s csupán véletlennak tudja be az egész esetet s kéri az esküdteket, hogy mentseik fel védencét.

Az esküdtek verdiktjukben nem bünösnek nyilvánítják a vádlottat s ennek alapján a kir. törvéyszék felmentette Fülöp Mihályt.

§ **Tolvaj szerető.** Mihók Miklós belényesi lakos szerelmi viszonyt folytatott Dán Krecsunnéval. Egyszer az erdőben sétáltak a szép asszonnyal s miközben egymással enyeglegtek, az asszony kilopta a legény zsebeiből összes értéktárgyait; egy ezüst órát és 232 korona tartalmu pénztárcáját. A megkárosított legény feljelentette Dánét. Tegnap került tárgyalás alá az ügy a kir. törvéyszék előtt, hol

Kármán Elemér ügyész kézzelfoghatólag bizonyította be a lopás elkövetését, miért is, a kir. törvéyszék 9 havi fogházra ítélte a tolvaj szeretőt.

§ **Elitelt osalók.** Tapasziékhoz hasonló módon üzérkedtek Pap György neje és Csösz Mihály, Tóth Sándortól azzal csaltak ki pénzt, hogy helyette 5 szőr annyit fognak adni. Természetes a felültetett ember sohse látott pénzből egy krajcárt se. A kir. törvéyszék tegnapi tárgyalásán 8-8 havi fogházra ítélte a csalókat.

KÖZGAZDASÁG.

= **Ipari munkások jutalmazása.** Hivatkozással a folyó évi március hó 2-án kelt 837. sz. hirdetményünkre, van szerencsénk az érdekelteknek újból tudomására adni, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter azáltal a kamarai kerületre nézve rendszeresített 4 ipari munkás jutalmazására vonatkozó pályázati folyamodványok az alulírott kamarához, a folyó 1909. évi június hó 1-ső napjáig adandók be. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek a kamarai irodában d. e. 8—d. u. 2 óráig megteudhatók. Nagyvárad, 1909 május hó 19. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tan., elnök. Dr Sarkady Lajos, titkár.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 19.

Buza apr.	50 kilogrammonként	14 35
Buza májusra	—	13.97
Buza okt.	—	11.80
Rozs májusra	—	—
Rozs apr.	—	—
Tengeri máj. 1909.	—	7.48
Tengeri jul.	—	7.75

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 19.

Osztrák hitelrészvény	—	634.—
Magyar hitelrészvény	—	736.75
Leszámitoló bank	—	482.—
Rimamurányi	—	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	697.50
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. május 19.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.50
Osztrák járadék papirban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50

A szerkesztőségért felelős

DR. VILKOS GYULA.

Valódi perzsa szőnyegek feltűnő olcsó árban árusítatnak Nagy-Várad, Rákóczi-ut 3.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér. **A legkisebb hirdetés 40 fillér.** Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi — Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Fontos mindenkinek

tudni, hogy üvegezést, képrámázást legolcsóbb árban Goldberger üveg és porcellán kereskedő készít. Ugyanott egy puld eladó. Tanulók felvételnek Teleki-utca Weisz Károly-ház (Joó Lajos mellett.)

Legszebb

kievített nyomtatványokat a Szent László-nyomda készít. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca,

Bártfal cukrász.

Fő-u, Gerlicsi-ház. május 1-től kiténő fagyaltot és jeges kávét készít naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból készült tészta és torták kaphatók darabonként 8 fillér Minden e szakba vágó megrendelést a legutányosabbban fogadok el.

Két tanuló

felvétetik a Szent László-nyomdában.

Lakás

keresőknek ajánljuk próbálkozzanak meg a Tiszántúli apróhirdetéseivel.

Egy

használt puld és pénztárasztal eladó. Nagyvárad: Hitelbank Kossuth-Lajos-u.

MOSKOVITS

anatomiai cípők a legjobb.

Egy

jó állapotban levő salongarnitúrát keresek megvételre. Cím e lap kiadójában megteudható.

Princess mellfűző

Párisi újdonság csak Rosenzweig Rózánál Rákóczi-ut kapható.

Valódi perza

szőnyegek — feltűnő olcsó árban. Rákóczi-ut 8.

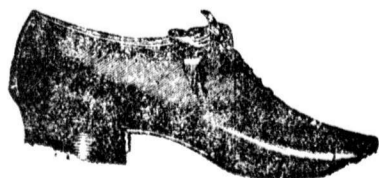
Tanonc

felvétetik Körösi János érfi szabónál Körös-u. 44.

EGY
használt puld és pénztárasztal eladó.
Nagyvárad Hitelbank Kossuth-utca.

Kiadó uri lakás.

6, eselle 7 szobából, mellékhelyiségekből álló kényelmes uri lakás november 1-re kiadó. Nagy Sándor utca 4. szám.

Nincs többé lábfájás

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségletét olcsón

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezz be, mert az 5 tőle vett cipőkben a tyukaszem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512

Értesítés.

Tisztelettel értesitem nagybecsü megrendelőimet és a nagyérdemü uri közönséget, hogy

**angol uri-divat
szabó-üzletemet**

Nagy Sándor-u. 1.

szám alá helyeztem át.

Amidőn ezen körülményt az uri közönség szives tudomására hozom, kérem, hogy a jövőben is szives rendelvényeikkel felkeresni sziveskedjenek.

Feltűnést keltő valódi *angol és scot szövet és divatlüszter ujdonságaim, piké, spárga- és selyemmellény különlegességeim* pazar választékban mégérkeztek.

Dragán József

angol uri szabó

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUVANTE!

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos Nagyvárad, Szaniszló-u. 46.

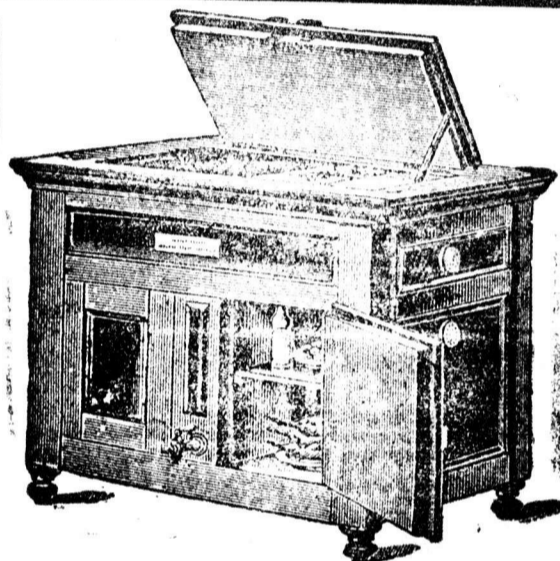
Lakás és műhely Szaniszló-
utca 46. szám. — Jó fiúk
tanulónak felvételnek.

Helyi és vidéki meghívásra
azonnal megjelenek

Tisztelettel értesitem igen tisztelt megrendelőmet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

készítés végett elvállalok, azokat a legnagyobb gonddal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös áráért. Nemkülönböztetve mindenféle butorokat átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos árért vállalom fel. Magamat, valamint céget a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva, minél gyakoribb megbízásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Jégszekrények

legmagasabb hűtőképességű műkalapburkolattal

Fagylaltgépek

ered. amerikai egyes és kettős rendszerrel.

Kerti székek, padok, asztalok

összezsukható kovácsolt vasból. Ruha mosó mangle és facsaró-gépek nagy választékban. Kívánatra árajánlattal szolgál

Tarsoly és Risztó

különlegességek vaskereskedése
Nagyvárad, Bákóczy-út. Telefon: 390.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélhoritékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfelrakók,

számlák, falragaszok,
bál meghívók,
fancrendek, etlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Állandóan nagy választék van női férfi és gyermek harisnyákban, övekben, fésű-garnitúrákban, nyakkendőben, sétabotokban, keztyűkben, sapkákban, mosó, fekete és fehér kötényekben, ajándék és dísz tárgyakban, üveg-árakban, ridikülökben, gyermek-játék és gumi-babákban, china ezüst tárgyakban, szivar, cigaretta és pénztárcákban, utazó kofferekben, kosarakban

Friss és Társánál

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLATOS GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ-

zel gyomor, vese, hólyag és bélbántalmaknál valamint asthma, bronchiale, köszvény és húgysavas diathesis eseteiben.

Kapha 6 Wurst József fűszer, csemege- és ásványvíz kereskedésében N.-Várad, Rákóczi-ut 7. sz.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Alapítást 1889-ben.

Alapítást 1889-ben.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.

TELEFON 180. — TELEFON 180

A tisztaság kedvelők szíves figyelmébe ajánlom »Emke« parquette és padlófenyőmázam, kerti butor festékeim mindenféle színben brundinom, butor, réz és ezüst tisztító szereim és cipőcrémem. Vevőimet 20 év óta elismert pontos kiszolgálásban és olcsó árban részesítem.

!! **Kérem címemre ügyelni.** !!

A legmegbízhatóbb arcápolószer a szeplő és májfolt ellenes

Lilium-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona.

Ára 1—1 korona

Kapható:

FARKAS ISTVÁN „Arany-Sas” gyógyszer-tárában Nagyváradon, Szent László-tér.

A 4 százalékos korona járadék június 1-én esedékes szelvényeit

már május 20-tól kezdő-
: dőleg költségmentesen ::

váltja be a

Biharmegyei kereskedelmi ipar- és terményhitelbank.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Házikoszt

— elsőrendű — kapható egy volt nagyvendéglős neje nál **május hó elsejétől** Beöthy Ödön-utca 17. szám alatt. Élkezni lehet a háznál, esetleg haza is küldetik.

Értekezhetni Weisz Ignácnál Szacsvey-utca 30

Eladó

egy teljesen jó karban levő
Schutleworth-féle

8 lóerejű cséplőgép

és több itató vasvályu
Weisz Józsefnél, Kolozsvári-utca.

A nagyvárad „Közgazdasági Bank” részvénytársaság pályázatot hirdet az üresedésbe jövő

főkönyvelői állásra,

mely lehetőleg 1909. év július hó 1-én foglalandó el.

Pályázhatnak oly felsőkereskedelmi iskolát végzett egyének, kik magyar és német levelezésben, valamint a bankszakmában és mérlegkészítésben gyakorlatilag járassok.

Pályázati határidő: 1909. június 10.

Bővebb felvilágosítást a fenn nevezett intézet ad.

Sajátkezűleg irt és kellően felszerelt pályázati kérvények az igazgatóság címére küldendők Nagyvárad, 1909. május hó 18.

Az igazgatóság,

Nagyvárad Hitelbank

∴ **Részvénytársaság** ∴

Alaptőke 600000 korona

Lebonyolít a bankszakmába vágó mindennemű ügyletet.

Elfogad: betéteket könyvecskére és folyószámlára.

Leszámitol váltókat.

Hitelet nyújt értékpapírokra.

Kölcsönöket engedélyez kedvező feltételek mellett, különböző időtartamra ház- és földbirtokra kamatos és törlesztéses alapon.

Meghívó.

A **Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és terményhitelbank** Nagyváradon, 1909. évi május hó 23-án délelőtt 11. órakor saját üzleti helyiségében (Nagy Teleki-utca 534 szám.)

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a részvényeseket ezennel meghívja.

A közgyűlés tárgya:

1. Az alapszabályok 1., 3., 13., 37. és 61 §-ának megváltoztatása.
2. Egy igazgatósági tag választása.

Nagyvárad, 1909 évi május hó 8-án.

Az igazgatóság.

Minden részvényes, aki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőző három nappal a legalább egy hóval elébb már nevére irt részvényeit az intézet pénztáránál letenni.

Figyelmes,
finom női
kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA

A VILÁG KÖZEPÉHEZ
BETHLEN-UTCA

Kőbányai sör. — Tisztán kezelt borok. — Családok részére külön lugasok.

vendéglője és
kert-helyisége

Minden este
cigány
zene.

Kitűnő tekepálya.

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb színekben, valamint präparált pálmák, disznővények és menyasszonyi koszorúk **mélyen leszállított árban** kaphatók **Kapucinus-utca 5. sz. alatt.** Régi virágok festését és frissítését jutányos áron eszközözi: **REICH** :: **IRMA**, művirágkészítő. ::

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rákóczi-ut 3. sz. a.

**Weinstock-féle óra, látszer és
:: fényképező cikkek üzletet ::**

átvettem, melyben ezen áruk nagy választékát raktáron tartom és azokat jóállás mellett pontosan javítom. Főüdvözlésem, hogy a mélyen tisztelt közönség bizalmát kiérdemeljem, miért is becses partfogást kérve vagyok mély tisztelettel

PETRI ÁRPÁD

órászmester, látszerész és műszerész.
»KODAK» gépek és filmek kizárólagos raktára Nagyvárad és Bihar- megye részére. ::

Van szerencsém értesíteni az előkelő hölgyközönséget, hogy angol és francia

női divat termemben

a legújabb angol és francia modell és speciális szabás szerint készítek

modern princzesz-ruhákat

elismert szép **angol kosztümöket**, és **izléses toalett-eket** stb.

Nagy gond van fordítva arra, hogy az idej **modern divattal haladva** a legkényesebb igényeknek is megfeleljek. Számtalan elismerés. Elvem: divatfejlesztés, szolid áruk.

B. meghívásra elsőrendű divatlapokkal teszem tiszteletemet, esetleg vidékre is.

Számos partfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 18. sz. a.

Hölgyek

részére nélkülözhetetlen.

Legjobb szépítőszert a

FÖLDES - FÉLE MARGIT CRÉME.

Pár nap alatt biztosan eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtkát (Mittesser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat és az arcot fehérré, simává varázsolja, üdít és fiatalít.

Ára: kis tégely 1 kor nagy tégely 2 kor.

Kiváló toalett-cikkek: Margit-hölgypor (3 színben) 1-20 kor., Margit szappan 70 fillér, Margit-fogpép 1 kor., Margit arcvíz 1 kor.

Kapható NAGYVÁRADON: Szénássy Ferenc, Csanda Endre, Farkas István, Nagy Kormány Zoltán, Hegedűs R., Bleier József, Grósz Sándor, Heringh Sándor, Leszner Altréd, Molnár Lajos, Nyiri György, Pohl Jenő, Vadász Albert drog., Berger Sándor illatsz. — SZALONTÁN: Berkes Ármin, Szabó Emil gyógyszerárakban.

MINDENNEMŰ

BUTOROK

háló- ebédlő- és szalon berendezések a legszolidabb kivitelben a részlet üzlet megszüntése folytán **legolcsóbban** :: vásárolhatók

Stern Vilmos

kárpitos és bútortüzetében

Nagyvárad, Nagypiac-tér, (Óvári-ház)

Biró István

cipész mestsr

Nagyvárad, Nagyteleky-utca 38. sz.

Készít mérték után uri és női cipőket, kifogástalan szabásuakat. És **egyéves önkéntes uraknak** minden fegyvernemhez cipőt, csizmát előírás szerint legjutányosabban. —

Olcsó árak!

Pontos munka!

A Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a **Szent László-tér** és **Zöldfa utca** sarkán levő **Deutsch K. I.-féle** ház emeleti helyiségébe helyezte át.

Bejárat a **Zöldfa-utcai** részen.

Körösi János

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, Körös-utca 44. sz.

Tisztelettel értesitem az uri közönséget, hogy nálam

a legjobb szabásu öltönyök

készülnek bármily kivitelben, igen szolid áruk mellett. Egyben megemlítem, hogy szabászatomat Londonban tanultam, amelyről bizonyítványt bármikor felmutathatok. — Pontos kiszolgálás.

Modern szabás!

Olcsó árak!

Nem szenved veszteséget az uri közönség, ha ruhaszükségletének beszerzése előtt az áruk olcsóságáról és előnyös összeköttetéséről meggyőződik

Dragán József

uridivatszabó

Nagy Sándor-utca 1. szám alatti üzletében.

Belépési felhívás a 7-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizettetni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligenyét kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellest, hogy a *takarékosság ügyét szolgálja* tagjainak betéteik négyötödrésze erejéig kölcsönt is nyújt.

Felvételdíj üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok útján teljesíthetik.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet igazgatósága.

Biró László

férfi és női divat szabó.

Párizs-utca 2. sz. Saját ház.

A nagyváradai tisztviselő fogyasztási szövetkezet szabója.

Telefon 832.

Telefon 832.

Csak a hölgyeket érdekli,

hogy hosszú éveken külföldön voltam és tanulmányutam befejezte után

Nagyváradon,

Arany János-utca 2. szám

alatt női ruhaszalont nyitottam.

Készítek modern princess-ruhákat, angol kosztümöket, iziéses toaletteket, stb. stb.

Kitünő kifogástalan szabás.

Rendkívül olcsó árak.

:: Egyetlen kísérlet meggyőz mindenkit. ::

A hölgyközönség pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Heller Jakab.

Sziládky Ernő

uri szabó

Nagyvárad, Rákóczi-ut 9. szám.

Telefon szám: 254.

Tiszteletteljesen hozom nagyrabecsült megrendelőim és a nagyérdemű közönség szives tudomására, hogy 12 év óta Rákóczi-ut 3. sz. a. (Weiszlovits-házban) levő

uri szabó üzletemet

ugyanasak a **Rákóczi-ut 9. szám alá** (volt Bartsch) Óváry-palotába **helyeztem át.**

Midőn ezen körülményt szives figyelmébe ajánlom, kérem rendelvényeit továbbra is hozzám juttatni.

Uj üzletembe már mezerkeztek a legdivatosabb valódi hazai és angol gyártmányu tavaszi és nyári szöveteim.

Kiváló tisztelettel

SZILÁDKY ERNŐ.

Vidéki megrendeléseket pontosan és gyorsan elintézek.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert-utca 16. szám a'atti butorraktárát, ho minden szoba- és konyha-butor raktáron van, Vesz és elad kevésbbé használt butorokat. Butor tisztítást és szakszerű javításokat a legolcsóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a fenti céget felkeresni.

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalanít!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYAS«
gyógyszertárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

A Baros-utca 6 sz. házban egy — a Nagypiac-térre néző — sarok üzlethelyiség, lakással s cementezett pincével 1909. november 1-re kiadó. Ugyanott egy kisebb üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a

Polgári takarékpénztárnál

Nagyvárad, Kossuth-utca.

Legrégibb és legmegbízhatóbb

nyaralási vállalat!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni e célra épült és fővárosi mintára be rendezett

Molykár elleni megóvó és biztosító vállalatunkra,

melyet a Heiman Lipót és Tsa cég eddigi nyaralási vállalatával tetelesen kibővítettünk.

Elfogadunk nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szörme árukat, függönyöket, szőnyegetek stb. Azokat saját műhelyünkben kijavítva, hiba nélkül szolgáltatjuk vissza.

Kivánatra azokért házhöz küldünk; az üzlet tűz- és betörés ellen biztosítva van. Becses pártfogást kérve maradtunk

Kiváló tisztelettel

Zboray Gyula és Társa
szücs üzlet Fő-utca 7. szám.

Telep Körös utca 32. (Saját-ház.)

Uj üveges üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Nagyváradon Hant Frigyes cégnél **11 évi praksisom után** épület-üvegezési és képkeretezési üzletemet **Olaszi, Szt. János-u. 2. Grám-házban**

megnyitottam.

Fő törekvésem, hogy a n. é. közönséget tartós munkámmal és szolid kiszolgálással megnyerjem. — Épület üvegezési és képkeretezési a legnagyobb pontossággal teljesítem, üvegporcellán, konyha edényeket jutányos áron szolgállok. A n. é. közönség pártfogását kérve mély tisztelettel:

Dobó (Duhopolszky) Alajos.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készítőnél a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak fölhalmozva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fő-utca, (Gerliczy-palota)

Tanuló felvétetik.

Nyári cikkek

u. m.: Angol zefir, francia delain, himzett moll, szines vászon, divatos mosók és batisztok nagy választékban megérkeztek és kaphatók

■ HETI vagy HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE ■

Löwy P. és Társa cégnél Nagy Sándor-utca
(Weiszlovits-ház.)

Félix gyógyfürdő.

■ Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett. ■

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, csusz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknel, idült méh és petefészkek gyulladások, méh-úrut, medencebeli sejtszövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbanálmaknál, macacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknel, sárgaság és epeköveknel, meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és **Izzap** fürdők.

1908 évben 8600 állandó fürdővendég.

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakó szoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap árak, állandó elsőrendű cigány zene, vasárnaponként katonazene, tennis pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. Posta, távirda, interurban telefon.

Curtaxe és zenedij nincs! — Prospektust küld az igazgatóság!

Friss tea, vaj	
Hidó-felvágottak	Raffia
	Rézgálicz
	ojtó pamut
	legolcsóbb beszerzési forrása
	Mezei János és Társa
	fűszer- és csemege-üzletében
	Nagyvárad, Szent László-tér.
	Nagyváradi Takaréktár épület
	Telefon 249. Telefon 249.
	Friss töltésű ásványvizok, málna szörp.
	Sajt, túró, gyümölcs

BARTA IMRE

SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ
NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést, mázolást, tapétázást és minden e szakmába vágó munkát olyan árban, melyért
☐ senki el nem készíti. ☐

KITŰNŐ AJÁNLATOK!!

Üzletáthelyezés.

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget és főtisztelendő papságot, hogy f. évi június hó 1-től üzletemet a megnagyobbodott forgalom folytán Szent János-utca 32. sz. alá saját házámba helyezem át, ahol a **legjutányosabb** árban készítek a legujabb bel- és külföldi szövegekből papi- és polgári ruhákat és azonkívül állandóan raktáron fogok tartani a **legolcsóbb** árban kész férfi és fiú ruhákat, gallérokat és papi köpenyegeket stb.

Számos látogatást és megrendelést kér

Vajnovszky Károly

papi- és polgári szabó.

Nemzeti Szálloda

Nagyvárad, Kert-u.

SZÁLLODA. . . ÉTTEREM.
KÁVÉHAZ.

:: ÓRIÁSI KERTHELYISÉG ::

Nagyvárad egyik leg-
szébb kerthelyisége meg-
nyílik a legközelebbi va-
sárnap.

KATONAZENE.

KITŰNŐ HEGYI ÉS FAJBOROK

KÖBÁNYAI VILÁGOS ÉS
::: BARNA SÖR :::

ELSŐRENDŰ MAGYAR
::: KONYHA :::

ZÓNAREGGELI,

FIGYELMESKISZOLGÁLÁS

Tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

bérlő.

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a n. é. fürdőközön-
ség szives tudomására hozni, hogy a Püs-
pökfürdő uszodájában az uszómesteri ál-
lást átvettem és 20 évi szakképzettségem
és gyakorlatom által képes vagyok az
uszás tanítást, tyukszemvágást, benőtt
körmök ápolását szolgálni.

A n. é. fürdőközön-
ség becses pártfo-
gását kérem.

Jaschó Milos,
fürdő- és uszómester.

*Ő csász. és Apost. kir. Felségének Legfelsőbb elhatározása
folytán a polgári jótékony célokra szánt*

XXXIX-IK CSÁSZ. KIR. ÁLLAMSORSJÁTÉK.

Eze az Osztrák birodalomban törvényesen engedélyezett egyetlen pénzsors-
játé 18.299 nyereményt tartalmaz készpénzben 513.600 korona összegben

A főnyeremény **200.000** korona.

A nyeremények kifizetéseért a csász. kir. lottójövedék kezekedik.

A huzás visszavonhatatlanul 1909. június 17-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a csász. kir. államsorsjáték osztályánál, III. ker., Vordere Zollamts-strasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytözsdekben, adó-, posta-, távirda- és vasuti hivataloknál, váltóüzle-
tekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvétők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen
küldetnek szét. A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztály).

A Püspökfürdő

május hó 1-én

a nagyközönség számára megnyilt.

A fürdő híres gyógyvize a legkülönbözőbb betegségben bámulatos gyógyulást idéz elő. Vonatközlekedés naponta hatszor a nagyváradai állomásról. A vendéglőben kitűnő konyha és pince. A szállodában teljes kényelem. Mérsékelt árak. — A fürdőben **ujjonnan berendezett, nagyszabásu uszoda.** A Fürdővonalok máától kezdve közlekednek. A fürdőtelepen **Parcsi Testvérek első csabai zenekara** játszik.

Mínél számosabb látogatást kér

Kernáts János fürdőbérő.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

2.00 a izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

3.00 3.00-nemű izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák, ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok.

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világitási

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem szives pártfogómat, hogy lakásomat Szaniszló-utca 46. sz, alól Keskeny-utca 9. saját házamba helyeztem át

Kiváló tisztelettel

Kiss István építési vállalkozó
Nagyváradon.

UJ! UJ! UJ! SPRINGER és JANOWSKY

mindennemű díszítő és butorra való
paszományok készítői

Fővárosi izlés! Olcsó árak!

Modern munka!

! Költségvetések díjtalanul!

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

TÖRLESZTÉSÉS JELZÁLOGKÖLCÖNÖKET

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre

féléves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve a legelőnyösebb feltételek mellett ad,

esetleg drága kamatozásu kölcsönöket konvertál a **Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság** Nagyváradon.

Kölcsönkéreseknel telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv beküldése szükségeltetik.

EUROPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: **Fülöp István.**

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tővében. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. **Kiszárolag saját szüretelésű borok** Frissen csapolt kőbányai sör. Estéként cigány zene. Kifogástalan magyar konyha. Polgári árak.

MAGYAR BANK

Részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota.

Üzletfeleink érdekében egy nagyobb fővárosi jelzálogbankkal állandó összeköttetésbe lépve, abban a helyzetben vagyunk, hogy:

nagyváradi házakra,

továbbá Bihar megyében levő földbirtokokra kedvező feltételek mellett

10, 20, 25, 40 vagy 50 éves

törlesztéses kölcsönöket adhatunk.

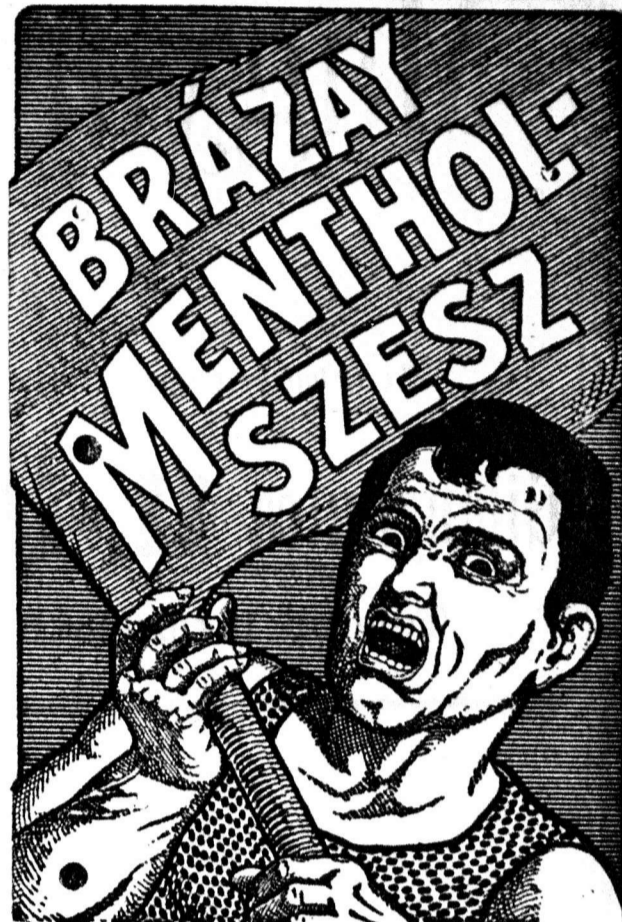
Már bekebelezett 6 százalékos vagy ezt meghaladó kamatozású kölcsönöket

olcsóbb kamatu

törlesztéses kölcsönre bélyeg- és illetékmentesen átváltoztatunk.

Mindennemű felvilágosítással intézetünk jelzálog osztálya készségesen szolgál.

Az élet minden bajában legjobb segítség és legmegbízhatóbb háziszer a

ERŐSIT! SEGIT! MEGOV!

Egy üveg ára 40 fillér.
Kapható mindenütt.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvétetnek

Telefon 491. szám

Eredeti saját gyártmányu ESSLINGENI FAREDŐNYÖK

Acéllemez görredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok, tűzhelyek, sirkerítések, csavarárúk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mű- és épület lakatosnál
Szent János-utca 25. szám ■ Versenyképes árajánlattal szívesen szolgál.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvétetnek

Telefon 491. szám

ÁCS SÁNDOR

épület-lakatos és szerelő

NAGYVÁRAD, KÖRÖS-UTCA 9. SZÁM.

Elvállal és készít mindennemű vasmunkákat. Szakszerűen javít és szerel vidékre is kúttakat, szivattyukat, fecskendőket és fürdőberendezéseket, valamint szőlő-permetezőket.
:: Meghívásra megjelen és díjtalanul szolgál tervekkel és költségvetéssel. ::

Telefonszám Kállay asztalosnál 878. — Tanulók felvétetnek.

Magyar Zsirművek R.-T.

Nagyváradon.

Gyártelep és központi iroda :

Városi raktár:

Gilányi-utca **11.-15.** szám.

Zöldfa-utca (Kurländer-ház)

Telefon interurban 88 sz.

Telefon 901. szám.

Értesítjük a tisztelt *háziasszonyokat*, hogy e hó 25-ikén megnyílik *Zöldfa-utcán* (Kurländer és Ullmann céggel szemben) *városi raktárunk*, hol gyártmányaink, nevezetesen *kókuszszir, csötészta és szappanok* minden faja a legkisebb mennyiségben is eredeti *gyári* áron lesznek kaphatók.

Különösen felhívjuk szíves figyelmüket «*Hableány*» védjeggyel ellátott

«*gy ö n g y*» *sz i n s z a p p a n u n k r a*, mely csodálatos tisztító erejét a legjobb nyersanyagok leggonoszabb kiválasztásának köszönheti.

«gyöngy» szinszappanunk

kiméli a kezeket és a fehérműt. Megtakarít pénzt, időt, munkát és fáradtságot, ennél fogva kiméli az egészséget.

«gyöngy» szinszappanunk

kiválóan alkalmas minden elgondolható mosási célra, személyes használatra és színes vászonneműek mosására, konyhaedények, szőnyegek tisztítására stb. stb.

Tisztaságért 2000 koronával szavatolunk.